

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Financiën, heeft over het eindrapport van de parlementaire enquête naar het financieel stelsel (Kamerstuknummer 31 980, nrs. 60–61) de navolgende vragen ter beantwoording aan de Parlementaire Enquêtecommissie Financieel Stelsel voorgelegd.

De voorzitter van de commissie,
Aptroot

De griffier van de commissie,
Berck

1

Heeft er in België een soortgelijk onderzoek plaatsgevonden naar de kredietcrisis, het overheidshandelen tijdens de crisis en het handelen omtrent de overname van ABN AMRO en Fortis? Zo ja, wat waren de hoofdconclusies van het Belgische onderzoek? Hoe verhouden deze conclusies zich tot de conclusies van uw commissie? Zijn voor het Belgische onderzoek personen met de Nederlandse identiteit uitgenodigd en hebben deze personen ook meegewerkt aan het onderzoek? Welke gevolgen heeft dit voor de conclusies van beide onderzoeken, in relatie tot de betrokkenheid van personen met Belgische identiteit in het Nederlandse onderzoek?

2

Welke (crisis)activiteiten zijn er in de zomer van 2008 (in de maanden juli en augustus) op het ministerie van Financiën ondernomen? Waren de belangrijkste ambtenaren aanwezig? Hoe worden de aanwezigheid en de activiteiten beoordeeld, mede gezien de ontwikkeling van de crisis in de periode daarna? Worden de aanwezigheid en de activiteiten voldoende geacht? Zijn er verbeterpunten?

3

Is de commissie van mening dat het ongepast is dat er in het kader van een parlementaire enquête gemarchandeerd moet worden met bestuurlijke instanties, zoals de minister van Financiën, De Nederlandsche Bank (DNB) en de AFM, om tot informatieverstrekking over te gaan?

4

Hoe kijkt de commissie aan tegen de schaalgrootte van financiële instellingen in Nederland? Thans kan de Nederlandse consument terecht bij vier bankinstellingen: ABN AMRO, de Rabobank, ING en SNS-REAAL. Heeft deze ongebreidelde schaalvergroting deze problematiek niet verergerd? Welke rol heeft DNB gespeeld bij het creëren van deze kolossen? Heeft DNB door deze vormen van schaalvergroting eigenlijk niet het zaad gezaaid voor deze catastrofe? De commissie is van mening dat er in onvoldoende mate rekening is gehouden met mededingingmaatregelen van de EU. Had dit voorkomen kunnen worden door een dergelijke schaalvergroting van financiële instellingen in Nederland te voorkomen?

5

De commissie oordeelt dat DNB grotendeels gevaren is op de informatie van de buitenlandse hoofdtoezichthouders. Heeft de commissie de indruk dat DNB hiermee haar schip zonder radar in de mist heeft laten varen? Waren er hiaten in de informatieverstrekking van de buitenlandse hoofdtoezichthouders? Is de commissie van oordeel dat DNB een onjuiste beslissing heeft genomen op basis van gebrekkige informatie? Is er ooit door DNB gekeken naar de mogelijkheid van aansprakelijkstelling van deze buitenlandse hoofdtoezichthouders voor het verstrekken van deze gebrekkige informatie?

6

Welk besluit hadden DNB en de minister van Financiën moeten nemen met betrekking tot de toestemming voor de overname van ABN AMRO door RBS, Fortis en Santander?

7

De commissie oordeelt ten aanzien van de verlening van de verklaring van geen bezwaar dat een ander besluit had genomen kunnen en moeten worden. Waar ontbrak het de toezichthouders aan volgens de commissie, durf of kennis?

8

De commissie constateert dat er direct na de overname al zorgen waren over Fortis. Heeft DNB daadwerkelijk op enig moment met de vuist op tafel geslagen en gedreigd om de verklaring van geen bezwaar in te trekken?

9

Heeft de commissie kunnen oordelen dat er binnen DNB enige discussie geweest is over de mate van beheersbaarheid van de risico's van overname en opsplitsing? Of was er binnen DNB sprake van een monocultuur, waarbij geen ruimte was voor discussie over dit soort zaken?

10

Het beeld ontstaat van een kat die de straat oversteekt terwijl er een auto aankomt, in plaats van door lopen kijkt de kat in het licht van de aansnelende auto. Heeft de commissie een oorzaak kunnen vinden of een aanwijzing waarom er een dergelijk mate van gebrek van urgentiebesef was bij de minister?

11

Heeft de commissie een beeld kunnen krijgen van de mate van inzicht dat bij de minister van Financiën en DNB van de soliditeit van ING? Hoe vaak werden de analyses van de financiële instellingen bij DNB geactualiseerd? Het geeft immers een vreemd beeld dat ING eerst nog klaargezet wordt om ABN AMRO binnen te halen en een week later zelf aan het infuus komt te liggen.

12

Heeft de commissie kunnen oordelen waar deze blokkade zijn oorsprong vond op het ministerie van Financiën of bij DNB?

13

Deelt de commissie de mening van dhr. Wellink dat Lazard bij het doen van de waardebeoordeling van de Nederlandse delen van Fortis wel erg gemakkelijk weggkomt?

14

Welke prijs is er betaald voor de diensten van Lazard? Acht de commissie dit een reële prijs?

15

Heeft de commissie kunnen traceren waar het idee is ontstaan om niet enkel een bod te doen op het ABN-AMRO deel maar om een bod te doen op de Nederlandse bankdelen van Fortis? Is de commissie van mening dat de latere problemen voorkomen hadden kunnen worden als ABN-Amro alleen uit het concern was gehaald? Is de commissie van oordeel dat daarmee een groot deel van de benodigde stabiliteit bereikt had kunnen worden tegen een lagere prijs?

16

Op welke wijze is de keuze voor Lazard, als adviseur van de Nederlandse Staat, tot stand gekomen?

17

Heeft de commissie inzicht kunnen krijgen in het antwoord op de vraag waar de Nederlandse Staat op stel en sprong € 66,8 miljard vandaan kon halen? En welke prijs daarvoor betaald is?

18

Heeft de commissie kunnen traceren waar de oorsprong ligt van de gedachte om tot de samenvoeging van de twee banken over te gaan?

19

Is de commissie van oordeel dat deze samenvoegingskosten redelijkerwijs voorzienbaar waren?

20

Bent u het eens met dhr. Bos, die zei dat er nergens in het eindrapport wordt gezegd dat er teveel is betaald voor ABN AMRO? Hoe verhoudt zich dat tot de opmerking dat er uit bedrijfseconomisch opzicht teveel is betaald voor de Nederlandse delen van Fortis?

21

Wat was, uit bedrijfseconomisch opzicht, een reële prijs geweest voor de Nederlandse delen van Fortis? In welke mate is de bedrijfseconomische waarde bepalend voor de uiteindelijke prijs? Is de commissie van mening dat er de facto teveel is overgemaakt voor Fortis?

22

Is de commissie van oordeel dat er door de term «onderhandelingsresultaat» een verkeerd beeld is gecreëerd rond de prijsvorming? Of was de gedachte dat ze goede zaken gedaan hadden door de goede delen er uit te halen?

23

Heeft de commissie in beeld waarom die expertise niet is ingehuurd?

24

Vindt de commissie de prijs te hoog? Of moet de Nederlandse belastingbetaler gewoon de prijs betalen voor een onrealistisch beleid, mede aangespoord door DNB, waarbij door schaalvergroting in de financiële sector een klein land als Nederland een wereldspeler kon worden op het gebied van financiële dienstverlening? Werd er bij RSV nog 3 miljard gulden weggegooid om Nederland als een scheepsbouwnatie te behouden. De prijs om een land van financiële dienstverlening blijkt vele malen hoger te zijn?

25

Is het mogelijk dat een dergelijke situatie ontstaat door een persoon jarenlang op een post te laten zitten? Daarbij wordt gedacht aan dhr. Wellink die van 1982 tot 2011 in de directie heeft gezeten van DNB. Ontstaat door een dergelijk presidentieel stelsel niet een stoelgerichtheid, een bedrijfsblindheid en een monocultuur die wel haast tot dergelijk misslagen moet leiden? Is er niet sprake van een situatie dat je de sterren niet kunt zien omdat de zon schijnt?

26

Zouden de Nederlandse delen van Fortis niet zijn gered, in het geval dat de Nederlandse overheid minder had geboden?

27

Heeft de commissie een oordeel aan wie het toe te rekenen is dat er met verkeerde waarderingen werd gewerkt? Of speelde de waardering slecht een ondergeschikte rol omdat er sowieso een politieke oplossing moest komen, vanwege het achterblijvende Fortis-concern?

28

Heeft de commissie een motivering kunnen vinden waarom de schulden tegen nominale waarde werden overgenomen? Is enig moment sprake geweest van het bedingen van een disconto op deze leningen?

29

Wie was eindverantwoordelijk voor de waardebepaling van de Nederlandse delen van Fortis?

30

In het geval dat DNB een extern bureau inhuurt, blijft DNB dan eindverantwoordelijk voor eventueel gemaakte fouten door dat bureau?

31

De commissie oordeelt dat er gebreken kleven aan het externe toezicht. Heeft de commissie een oordeel of extern toezicht ooit zal werken?

32

Is het niet gewoon zo dat door de te grote concentratie van het financieel systeem in een beperkt aantal banken het eigenlijk wachten is tot de volgende deconfiture weer plaatsvindt omdat dergelijke instellingen «too big to fail zijn»? Is er door die keuze voor een grote financiële sector geen sprake van gevaarstelling?

33

Heeft de commissie de beweegreden kunnen achterhalen van ING om een internetbank te beginnen in de VS?

34

Was de verplichting om 65% van het in de VS opgehaalde spaargeld te investeren in consumentenkrediet een verplichting waarmee ING te lichtvaardig is omgegaan? Als de Nederlandse wetgeving een dergelijke verplichting zou opleggen, bijvoorbeeld aan pensioenfondsen om 65% van hun premies in Nederlandse hypotheek te investeren zou het huis te klein zijn. Voor ING was een dergelijke verplichting in de VS geen bezwaar. Dat kan alleen betekenen dat ING hoge rendementen verwachtte. ING ging zelf ver boven deze wettelijke eis zitten. Blijkbaar hadden de lokale marktpartijen een beter beeld van deze beleggingen dan de ING. Dat ze blind waren voor de risico's van deze investeringen. ING stopt pas met deze investeringen als de Amerikaanse toezichthouder OTS een aanbeveling doet om daarmee te stoppen. Klopt het beeld dat de ING daar zal met een verkeerd beeld van opbrengst en vermogen van deze investeringen?

35

In hoeverre was er sprake van een realistisch zelfbeeld bij ING, ofwel in hoeverre waren ze «in control»? In een tijd van een week verwordt het concern van partij die tot een overname wil overgaan tot een steunklant? Hoe diep waren ze aan het slapen bij DNB op dat moment?

36

Ook hier was DNB niet in staat om tot een eigen oordeel te komen. Toch waren er voldoende geluiden te horen dat er iets mis was. Is de commissie van oordeel dat er een dusdanige monocultuur bij de DNB heerste dat er geen aandacht aan dat soort opinies kon/mocht worden gegeven?

37

Hoe verklaart de commissie dat ING de effecten van regelgeving heeft onderschat?

38

Hoe verklaart de commissie dat DNB en het ministerie van Financiën niet doortastender optraden tegen ING met betrekking tot de Alt-A obligaties die het bedrijf kocht?

39

Dat er niet werd opgetreden door de DNB kwam dat door gebrek aan instrumentarium om op te treden, door gebrek aan kennis of door gebrek aan «balls» bij DNB? Leunde DNB niet te veel achterover?

40

Mag de conclusie zijn dat de benodigde regelgeving aanwezig was om op te treden maar dat er van die mogelijkheden geen gebruik is gemaakt? De vraag blijft hangen of regelgeving eigenlijk wel de «bottleneck» is?

41

Wat wordt bedoeld met het economische risico?

42

Een gecompliceerde constructie wordt neergezet die uiteindelijk toch niet door de beugel van de EU kan. Stemt de commissie in met het oordeel dat dit eenvoudiger kon en had moeten?

43

Komt commissie hiermee tot het oordeel dat er sprake is geweest van ongeoorloofde staatssteun in het onderhavige geval?

44

Is het ook hier niet dat door de creatie van een dergelijke moloch, via toestemming en stimulering van DNB, er een mammoet is ontstaan die te groot is om om te vallen en het uiteindelijk de belastingbetaler is die de kosten van dit RSV-achtige prestigeproject dat de «bank-verzekeraar» ING heet mag gaan betalen?

45

Heeft de commissie een oordeel over het realiteitsgehalte van dit parlementair voorbehoud? Was het eigenlijk niet een pressiemiddel om ING in een bepaalde richting te drukken?

46

Vindt deze gespletenheid bij de DNB zijn oorzaak niet in het feit dat DNB, meer specifiek de heer Wellink, jarenlang de promotor is geweest van dit soort grote financiële conglomeraten?

47

Het beeld ontstaat dat men bij DNB in een staat van winterslaap verkeerde. Zouden ze de gemeentelijke kredietbank van Utrecht ook een dergelijke status hebben gegeven als de gemeente Utrecht zich ervoor garant stelde? Zowel IJsland als Utrecht hebben iets meer dan 300 000 inwoners?

48

De IJslandse economie was onvoldoende groot voor de garanties die onder het IJslandse depositogarantiestelsel werden verleend. Welke verhouding zou wel verantwoord zijn geweest?

49

De commissie wil zogenoemde kleine spaarders beschermen, maar vindt dat spaarders boven een bepaalde grens zelf enige mate van onderzoek

moeten doen voordat zij een bank uitkiezen voor hun spaargeld. Tot welk bedrag is iemand een kleine spaarder?

50

Welke aansprakelijkheid komt er te liggen op de toezichthouders als er overgegaan wordt tot publicatie van solvabiliteitsinformatie en het onverhoopt toch op een deconfiture uitloopt?

51

Nederland is een land dat een overschot op de lopende rekening heeft, de keerzijde daarvan is dat er dan een tekort is op de kapitaalrekening. Dit laatste betekent dat Nederland een land is dat investeert in het buitenland. Nederland hoeft per saldo geen geld op te halen in het buitenland voor zijn financiering. De keerzijde van het dit verhaal is dat op deze wijze wel een buitenlands risico meespeelt in de portefeuille van de beleggingen. Kan de commissie een oordeel geven over de onderstaande stelling? Nederland hoeft in het buitenland helemaal geen geld aan te trekken, zij belegt immers per saldo in het buitenland. Deze huidige financiële crisis is echter ontstaan door dat banken geld gingen lenen in het buitenland en dat ook weer belegden in buitenlandse titels. ING accepteerde zelfs een verplichting om 65% van hetgeen zij binnenhaalde in de VS in consumentenkrediet in de VS te beleggen. Door deze werkwijze heeft de financiële sector zichzelf onnodig problemen op de nek gehaald. Hoe hoger het rendement is des te hoger is ook het risico, het lijkt alsof dit even vergeten was.

52

Mag uit het bovenstaande worden afgeleid dat bij de toezichthouder geen gegevens aanwezig waren die kapitaalinjectie aannemelijk maakten? Kwam dit tekort uit de lucht vallen of hapert er iets aan de rapportagemethodiek bij de toezichthouder?

53

Mag op het leunen van DNB op Rothschild worden afgeleid dat de benodigde kennis, kennis op het gebied van toezicht, niet aanwezig was bij DNB?

54

De commissie stelt dat aan kapitaalssteun door de Staat harde voorwaarden moeten worden gesteld om ervoor te zorgen dat steun door de Staat altijd een laatste optie blijft. Was de hoge prijs die aan staatssteun was verbonden niet de beste garantie dat financiële instellingen deze kapitaalssteun als laatste redmiddel zagen? Zou de overheid in staat zijn geweest om met verstand van zaken andere eisen te stellen in de onzekere omstandigheden van dat moment?

55

Op welke wijze had de minister de Kamer kunnen betrekken bij de besluitvorming over de garantieregeling?

56

Hoe kan in de toekomst worden voorkomen dat er spanning bestaat tussen de rol die DNB heeft als toezichthouder en de rol die DNB heeft als adviseur van de minister van Financiën?

57

Ligt de liberalisering van financiële markten in ieder geval deels ten grondslag aan het feit dat de financiële sector en de politiek de afgelopen tien jaar steeds verder uit elkaar zijn gegroeid?

58

Is er voor de overname van ABN AMRO door het consortium ooit door DNB gekeken naar mogelijkheid van problemen bij een van de drie leden van het consortium en de gevolgen daarvan voor de stabiliteit van het Nederlandse financiële stelsel?

59

Wat was in het hele proces rondom ABN AMRO de rol van de minister-president en het ministerie van Algemene Zaken?

60

Op welke manier was de staatssecretaris van Financiën betrokken bij het hele proces rondom Fortis / ABN AMRO?

61

Is het wenselijk dat de toets op financiële stabiliteit plaatsvindt door de minister van Financiën? Zou het beter zijn als DNB dat zou doen?

62

Waarom bestonden er in de periode 2007 – 2008 nog geen specifieke zorgen bij de Nederlandse autoriteiten over de operationele gang van zaken rond Fortis of ABN AMRO ondanks de signalen dat het aanbod van liquiditeiten waarvan instellingen zoals Fortis sterk afhankelijk waren steeds geringer werd?

63

Welke beperkingen en voorschriften heeft DNB exact opgelegd aan het consortium RFS om de risico's die het ministerie van Financiën heeft gesignaleerd te ondervangen? Hoe werkte dit uit in de praktijk?

64

Bij de EC-remedy wordt gesproken over twee opties, ofwel verkoop van HBU ofwel verkoop van Fortis Commercial Finance/Banking. Waarom is er nooit meer naar deze laatste optie gekeken?

65

Bij de EC-remedy en de verkoop van HBU heeft DNB het over slecht bestuur bij Fortis. Waarom zijn er destijds geen maatregelen genomen om daar iets aan te doen?

66

De heer Wellink zegt het volgende: «Deze 60 mld ... hele Nederlandse bankwezen.» Klopt deze bewering? Zo ja, waarom is hiervan in de rest van het rapport niets meer terug te vinden? Werd deze opmerking door u niet van belang geacht?

67

Waarom bestonden er spanningen tussen de Belgische en de Nederlandse toezichthouder? Heeft de slechte verstandhouding tussen DNB en CBFA invloed gehad op besluitvorming over Fortis? Zo ja, op welke manier bleek dat?

68

Was er ten tijde van de afgifte van de verklaring van geen bezwaar sprake van een intensief contact tussen DNB en diens collega's in Groot-Brittannië en Spanje over de financiële situatie van RBS en Santander? Zo nee, waarom niet?

69

In het feitenrelaas lijkt het alsof de Luxemburgse autoriteiten veel beter waren aangesloten bij België dan de Nederlandse autoriteiten. Waardoor komt dat?

70

Was er bij de onderhandelingen over de prijs voor nationalisatie van Fortis wel daadwerkelijk sprake van een onderhandeling of had Fortis een bepaalde hoeveelheid geld nodig om door te kunnen?

71

Waarom leefde er aan de Belgische kant het idee dat de Nederlandse autoriteiten geen interesse zouden hebben in de oplossing waar België en Luxemburg met Fortis aan werkten?

72

Waarom hebben de toenmalige president van DNB en de minister van Financien specifiek ingezet op een private oplossing waarbij in elk geval het ABN AMRO-deel door ING zou worden overgenomen? Waren zij toen al op de hoogte van de financiële problemen bij ING? Waarom zagen zij geen noodzaak om andere alternatieven te bestuderen?

73

Waarom heeft DNB een jaar eerder wel toestemming gegeven aan buitenlandse partijen om ABN AMRO over te nemen? Waarom achten de Nederlandse autoriteiten het één jaar later echter niet verantwoord om ABN AMRO over te laten nemen door een buitenlandse partij als BNP Paribas?

74

Zou de kans op een private overname van ABN AMRO groter zijn geweest als het voor buitenlandse gegadigden mogelijk was geweest om een bod uit te brengen? Hoe zag het toenmalig internationaal krachtenveld eruit?

75

«De vraag werpt ... ABN AMRO over te nemen». Bent u blij dat DNB en het ministerie van Financiën hebben geleerd van de les om geen verklaring van geen bezwaar meer te geven als er geen grondig boekenonderzoek plaats heeft gevonden?

76

De commissie concludeert dat de Kamer achteraf meer informatie had moeten krijgen over de feitelijkheden van het Beneluxweekend. Deze deal is echter nooit in werking getreden. Wat zou de toegevoegde waarde zijn geweest?

77

Kan het zo zijn dat de waarde voor de Nederlandse onderdelen van Fortis tussen het Beneluxweekend en de nationalisatie verder verslechterd is?

78

Waarom is er bij een private oplossing alleen gekeken naar een oplossing waarbij ING was betrokken en niet bijvoorbeeld de Rabobank?

79

Was het bij de onderhandelingen over nationalisatie naar uw inschatting een reëel scenario dat er geen akkoord uit zou komen?

80

Waarom bestond bij het vaststellen van de waardering van de onderhandelingsrange de veronderstelling dat er voldoende liquiditeit en kapitaal was bij de delen? Waarom is de onderhandelingsrange niet aangepast toen bij de Nederlandse delegatie bekend was dat het aandeel in de restboedel van ABN AMRO (Z-Share) een negatief eigen vermogen had van € 2,3 miljard?

81

Wat zou het voor de overheidsfinanciën betekend hebben als er niet voor de fusie van Fortis Nederland en ABN AMRO gekozen zou zijn? Zou de overheid dan het synergievoordeel van naar schatting € 1 miljard zijn misgelopen?

82

Onderaan box 4.17 wordt een range gegeven van wat ABN AMRO nu waard zou zijn. Kan hieruit geconcludeerd worden dat de «trough the cycle» waardering in de goede richting zat?

83

Hoe zou de rol van nationale toezichthouders eruit moeten zien als er straks één krachtige Europese toezichthouder met doorzettingsmacht is? Hoe zou dan de samenwerking tussen nationale toezichthouders en de Europese toezichthouder vorm moeten worden gegeven? Welke verantwoordelijkheden en taken worden in dit geval belegd bij de nationale toezichthouders en welke bij de Europese toezichthouder?

84

Is de Europese Commissie bereid om financiële steun van nationale overheden in systeembanken voortaan in zijn geheel te beoordelen in plaats van afzonderlijk? Zo nee, waarom niet?

85

Wat is de concrete aanbeveling over de scheve balans tussen prudentiële aspecten en mededingingsaspecten?

86

Op welke wijze had de Tweede Kamer haar taak beter kunnen en moeten invullen?

87

Welke deel van de Alt-A hypotheekportefeuille van ING had kunnen worden gereclassificeerd als held-to-maturity zonder de voorwaarden van het asset liability management van DNB ten aanzien van ING te doorkruisen?

88

Maakt men in het asset liability management systeem van DNB ook een afweging tussen effecten op de liquiditeit van de reclassificatie van available-for-sale naar held-to-maturity enerzijds en de extra afwaarde-reserve die mogelijk moet worden aangehouden bij een classificatie van available-for-sale anderzijds?

89

Is het huidige instrumentarium voor toezichthouders en het ministerie van Financiën toereikend om systeembanken die geen gehoor geven aan aanbevelingen van toezichthouders te dwingen om ze alsnog op te volgen?

90

Welk beleid voert DNB nu ten aanzien van de stapeling van risico's door financiële instellingen door de concentratie van haar balans in een productmarkt?

91

Waarom bestond bij DNB geen gevoel van urgentie over de problemen rondom de Alt-A portefeuille bij ING ondanks de oproep van de Amerikaanse toezichthouder OTS aan ING om niet langer Alt-A obligaties te kopen?

92

Wat was de inschatting van het kredietrisico van de Alt-A portefeuille door DNB in oktober 2008? In hoeverre week deze analyse van DNB, over de financiële risico's verbonden aan de Alt-A portefeuille, gebaseerd op gegevens van ING, OTS en kredietbeoordelaars, af van de latere analyses van BlackRock en Dynamic Credit?

93

Welke voor- en nadelen of praktische bezwaren zagen ING, DNB en het ministerie van Financiën respectievelijk verbonden aan de herclassificatie van ING's Alt-A hypotheekportefeuille van available-for-sale naar held-to-maturity? Een andere financiële instelling die in de Amerikaanse hypotheekmarkt actief was, Citibank, koos in het laatste kwartaal van 2008 wel voor deze «herclassificatieroute» met een aanzienlijke hypotheekportefeuille.

94

Welke financiële risico's zouden verbonden zijn geweest aan het toetsen van het politieke draagvlak in de Tweede Kamer door de minister van Financiën voor het overnemen van de Alt-A portefeuille door de Staat? Wat zou bij (een uitlekken van) een negatief oordeel van de Tweede Kamer over het overnemen van de Alt-A portefeuille de verwachte marktreactie zijn geweest?

95

Waarom heeft de toenmalige minister van Financiën geen procesafspraken gemaakt over de verdere afwikkeling van de Alt-A portefeuille? Wat zijn de gevolgen hiervan geweest?

96

Is het besluit tot het inhuren van Dynamic Credit door DNB op 25 november 2008 een teken dat er nog extra onderzoek nodig was om de financiële risico's van de Alt-A portefeuille te duiden?

97

Zijn er voordelen van de transactiestructuur «Wilma» ten aanzien van de transactiestructuur «Fred» met betrekking tot de OTTI-regel?

98

Wat zijn de voordelen van de transactiestructuur «Fred» boven de transactiestructuur «Wilma» buiten de ingedachte (maar niet gerealiseerde) buitenschotplaatsing van de transactie voor de Nederlandse staatsschuld?

99

Is de optie van nationalisatie van ING voldoende onderzocht door DNB en de minister van Financiën?

100

Wanneer neemt de Europese Commissie een nieuw besluit over IABF-transactie aangezien het Gerecht van de Europese Commissie op 2 maart 2012 de beschikking van de Europese Commissie hierover gedeeltelijk nietig heeft verklaard? Welke gevolgen heeft deze uitspraak verder voor ING? Wat is de status van deze zaak?

101

Hoe wil de commissie de verduidelijking van de rol van DNB in het steunverleningstraject operationaliseren? Zijn de reeds doorgevoerde institutionele wijzigingen binnen DNB afdoende?

102

Zijn er landen met een eigen risico (voor de spaarder) in het depositogarantiestelsel? Zo ja, zijn de effecten op het spaargedrag daarvan bekend?

103

Zijn er landen waar de overheid – die immers de deposito's garandeert – grenzen stelt aan het ophalen van spaargeld omdat het totaal aan gegarandeerde bedragen de mogelijkheden van het land anders overschrijdt?

104

Wat is de laatste stand van zaken over het voorstel van de Europese Commissie voor een herziening van de richtlijn depositogarantiestelsels? Welke consequenties heeft dit voorstel voor het beleid in Nederland hierover?

105

Was het onderscheid dat Landsbanki met betrekking tot de garanties van deposito's maakte tussen IJslanders en niet-IJslanders gerechtvaardigd? Wat heeft de Nederlandse minister-president gedaan om deze vorm van discriminatie te voorkomen of ongedaan te maken?

106

Welke – juridische en niet-juridische – mogelijkheden had DNB op 25 augustus 2008 om Landsbanki te laten stoppen met het ophalen van spaargeld in Nederland?

107

Is het waar dat de topping-upovereenkomst voor Icesave niet had kunnen worden geweigerd?

108

Heeft Moody's in september 2008 de kredietwaardigheid van IJsland met recht gewaardeerd met Aa1 en die van Landsbanki met A2? Waar was dat oordeel van Moody's op gebaseerd?

109

IJsland heeft willens en wetens onverantwoorde risico's genomen, heeft buitenlandse spaarders zonder geldige gronden gediscrimineerd en afspraken met Nederland zijn herhaaldelijk niet nagekomen. Waarom spreekt de commissie dan nog over «twijfel ... over de goede trouw van IJsland» en niet over «kwade trouw»?

110

Hoe komt het dat DNB – na een stresstest waar wordt uitgegaan van een afkalving van de Amerikaanse huizenmarkt, een val van de dollar ten opzichte van de euro met 40%, een wereldwijde groeiterugval en een stijgende risicoaversie gecombineerd, met een analyse van de bloot-

stelling van de Nederlandse instellingen aan activa gerelateerd aan de Amerikaanse huizenmarkt – tot de conclusie komt dat men zich geen zorgen hoeft te maken over de liquiditeitspositie van de financiële instellingen? Wat was de uitkomst van de stresstest dan precies?

111

Komt de Europese Commissie op termijn met een voorstel over burden sharing? Zo ja, wanneer wordt dit verwacht? Bestaat er draagvlak binnen de Europese Unie om afspraken te maken over burden sharing?

112

Waarom had de regiegroep Financiële Stabiliteit/Financiële Markten geen besluitvormingsbevoegdheid? Heeft de minister van Financiën wel aanbevelingen overgenomen van de regiegroep? Hoe had de regiegroep in de praktijk beter kunnen functioneren?

113

Door welke derde partij heeft de minister van Financiën zich laten adviseren over het bepalen van de hoogte van de benodigde steun?

114

Waarom heeft DNB geen afspraken met SNS REAAL gemaakt over «schoon schip» maken in relatie tot de gezondheid van de instelling?

115

De commissie stelt: «In de brief wordt geen melding gemaakt van eventuele financiële risico's voor de Staat». Staatsgaranties hebben toch altijd financiële risico's voor de Staat? Bovendien staat in de betreffende brief herhaalde malen dat het gaat om «senior unsecured» leningen, zonder onderpandvereiste. Kan dat iets anders betekenen dan dat de Staat risico loopt?

116

Vergeleken met andere onderzochte landen was Nederland het laatste land waar de garantieregeling in werking trad. De commissie vindt desondanks dat nog wel enige weken had kunnen worden gewacht. Dat mag achteraf zo zijn, wat zou het gevolg destijds zijn geweest van een trage inwerkingtreding?

117

Wordt het begrip «substantiële activiteiten» tegenwoordig nog gebruikt door het ministerie van Financiën? Zo ja, in welke context? Wat wordt hieronder tegenwoordig verstaan?

118

Waarom vond de toenmalige minister van Financiën dat LeasePlan en Achmea Hypotheekbank onder de geformuleerde doelgroep van de garantieregeling – banken met een Nederlandse bankvergunning die substantiële activiteiten in Nederland uitvoeren – vielen?

119

Wat was er bezwaarlijk aan de staatsgarantie voor leningen van LeasePlan en Achmea Hypotheekbank?

120

Mag er uit het bovenstaande worden geconcludeerd dat volgens de commissie LeasePlan en Achmea Hypotheek bank niet voor de garantieregeling in aanmerking kwamen? Is de commissie van oordeel dat hierdoor mededingingsverhoudingen zijn verstoord?

121

Mag geconcludeerd worden dat de regeling door haar vormgeving te veel discretionaire bevoegdheden legde bij het bestuur?

122

Mag uit het bovenstaande geconcludeerd worden dat er geen geautomatiseerde systemen zijn die geraadpleegd kunnen worden ten aanzien van de mate van behoefte aan het gebruik van de garantieregeling? Is DNB volgens de commissie wel in staat om zijn taak als adviseur aan de regering op dit gebied adequaat in te vullen?

123

Mag er uit het bovenstaande worden afgeleid dat er bij de banken en de NVB onvoldoende serieus werd omgegaan met de implicaties van de financiële crises voor de financiële sector? In hoeverre is dat mogelijk het gevolg van de gedachte dat er toch nog wel een vangnet zou worden gespannen als het er op aankwam, de instellingen waren misschien wel van menig dat ze «too big to fail» waren?

124

Vindt de commissie dat er sprake was van een situatie waarbij er een blanco cheque werd uitgeschreven?

125

Is de commissie van mening dat een garantieregeling met een plafond van € 200 miljard niet op deze wijze door het parlement kan worden afgedaan?

126

Waarom was het niet mogelijk om voorafgaand aan de invoering van de garantieregeling een realistische berekening te maken? Welke factoren hebben hierin een rol gespeeld? Heeft de minister op een later moment alsnog een doorrekening laten maken van de financiële risico's en de voorwaarden van de garantieregeling? Zo nee, waarom niet?

127

Waarom zijn door DNB en het ministerie van Financiën geen mogelijke scenario's en instrumenten opgesteld gericht op solvabiliteitsproblemen bij instellingen? Op basis waarvan heeft de DNB geconcludeerd dat het niet nodig was hierop actie te ondernemen? Waarom bleef DNB zijn focus houden op het vraagstuk van liquiditeit?

128

Naar mening van de commissie heeft DNB te lang vastgehouden aan het onderscheid tussen liquiditeit en solvabiliteit. Wat doen zowel DNB als het ministerie met Financiën in hun (toezicht)taken met de opmerkingen van dhr. Van Wijnbergen dat het onderscheid tussen liquiditeit en solvabiliteit niet zo zinnig is, omdat ze namelijk niet uit elkaar zijn te houden: de een veroorzaakt de ander en omgekeerd? Bij welke partij is het toezicht op de solvabiliteit van banken neergelegd, bij DNB of het ministerie van Financiën? Is de verdeling nu precies afgebakend?

129

DNB hanteerde in 2008 het uitgangspunt dat zolang instellingen voldoen aan de prudentiële normen, het financieel systeem als zodanig ook niet in gevaar komt. Wat is anno 2012 het uitgangspunt van DNB en op welke wijze houdt DNB toezicht op het financieel systeem als zodanig en mogelijke schadelijke gevolgen van macro-economische onevenwichtigheden?

130

Wat heeft DNB concreet gedaan om het liquiditeitstoezicht te verhogen? Zijn deze maatregelen nog steeds van kracht?

131

DNB geeft aan tijdens de fase van de liquiditeitscrisis veel strenger naar de solvabiliteit te zijn gaan kijken. Welke aanscherpingen heeft de DNB precies doorgevoerd? Zijn deze aanscherpingen nu nog steeds van kracht?

132

Wat is de reden dat de AFM de beursgenoteerde financiële ondernemingen begin 2008 enkel heeft gevraagd duidelijkheid te bieden over hun besmette portefeuilles en individuele instellingen enkel heeft aangesproken op het niet naleven van de verslagleggingsregels? Waarom zijn er geen verplichtingen of boetes opgelegd? Worden deze regels nu wel nageleefd?

133

Welke tekortkomingen en ontoereikende controle-informatie met betrekking tot financiële activa constateerde de AFM in 2008? Welke zijn in ogen van de AFM op dit moment opgelost en welke nog niet?

134

Waarom is het Memorandum of Understanding (MoU) niet als leidraad gebruikt? Is het MoU aangepast aan de huidige actualiteit? Welke onderdelen zijn in het MoU naar aanleiding hiervan gewijzigd?

135

Wat is de juridische status van dit MoU volgens de commissie? Is er een (juridische) gebondenheid voor IJsland, of is het gewoon een intentieverklaring zonder een gebondenheid?

136

Zal er nog een interne evaluatie op het ministerie van Financiën plaatsvinden? Zo nee, waarom niet?

137

Welke ontwikkelingen hebben het ministerie van Financiën en DNB ingezet naar aanleiding van de rapportage van de Tijdelijke Commissie de Wit en het Eindrapport Parlementaire Enquête Financieel Stelsel?

138

Wat is de tussenstand van de verschillende ontwikkelingen die bij het ministerie van Financiën zijn ingezet sinds het uitbreken van de kredietcrisis? Wanneer zijn de afzonderlijke ontwikkelingen afgerond?

139

Wanneer wordt het Handboek beheersing financiële crises in de financiële sector (Handboek solvabiliteitssteun) herzien en naar de Kamer gezonden?

140

Welke lessen heeft het ministerie van Financiën uit de crisis getrokken? Heeft het ministerie draaiboeken opgesteld die jaarlijks worden aangepast aan de actualiteit? Zo nee, waarom niet?

141

Hoe taxeert de commissie de onvolledige informatievoorziening naar de Tweede Kamer, in het licht van de urgentie van de crisis? Kan in het

antwoord een onderscheid worden gemaakt tussen de informatievoorziening op het hoogtepunt van de crisis en de informatievoorziening in de afwikkeling van de crisis?

142

Is de commissie van mening dat het toegestaan is een uitgave van € 66,8 miljard te doen zonder enige machtiging (vooraf) van het parlement?

143

Is de commissie het eens met de opvatting dat de regering een actieve informatieplicht heeft?

144

Zijn er schattingen beschikbaar wat de gevolgen voor de Nederlandse staatskas en economie zouden zijn indien de minister van Financiën tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen in de Kamer had gezegd dat de Benelux-deal onvoldoende was en op dat moment werd gesproken over de nationalisatie van het Nederlandse onderdeel van Fortis?

145

Hoeveel conference calls of vertrouwelijke bijeenkomsten hebben de minister van Financiën en de Kamer tijdens de onderzochte periode gehad?

146

Heeft de Kamer op dit moment nog steeds de mogelijkheid om externe deskundigheid in te huren voor ingewikkelde onderwerpen? Welk budget is hiervoor beschikbaar? Hoe vaak is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt in de afgelopen jaren en waar werd onderzoek naar gedaan?

147

Is het waar dat de Tweede Kamer meerdere malen heeft gevraagd om, desnoods vertrouwelijk, vooraf door de minister te worden geïnformeerd? Heeft de minister aan deze oproep gehoor gegeven?

148

Welke richtlijnen worden op dit moment door de minister van Financiën gebruikt voor de informatievoorziening gedurende de krediet- en eurocrisis, waar ook een grote mate van vertrouwelijkheid speelt?

149

Is het market investor principle, zoals vastgelegd in de Europese jurisprudentie, toegepast door de Europese Commissie in haar toetsingskader op de Nederlandse steunmaatregelen? Dit mede met het oog op het rendement dat de Nederlandse overheid heeft gehaald met betrekking tot een aantal steunmaatregelen.

150

Wat was de verklaring en argumentatie van de Europese Commissie op het punt van de gefaseerde publicatie van haar toetsingskader staatsteun in de financiële sector? Waarom was de Commissie niet in staat dit binnen een korter tijdsraam te formuleren?

151

Heeft de Europese Commissie de beperkte of afwezige voorzienbaarheid van haar vereisten over staatsteun als een mitigerende invloed meegenomen in het opleggen van herstructureringsmaatregelen?

152

Heeft de Europese Commissie de bedrijfseconomische impact van gedragsbeperkingen in het kader van een herstructureringsplan gewogen tegen de bedrijfseconomische impact van een balansreductie door het afstoten van bedrijfsonderdelen?

153

Hoe ziet de commissie de rol van de European Systemic Risk Board vis-à-vis de de rol van mededingingstoezichthouder van de Europese Commissie? Ziet de commissie de European Systemic Risk Board als een mediator tussen de nationale prudentiële toezichthouder en de Europese Commissie of als een belangenbehartiger van de nationale prudentiële toezichthouder?

154

Bestaat er draagvlak onder Europese lidstaten voor het voorstel van DNB om op Europees niveau een omgangs- of conflictenregeling in het leven te roepen om spanningen tussen mededingingstoezicht en prudentieel toezicht zoveel mogelijk tegen te gaan? Waarop baseert de Europese Commissie dat het huidige stelsel toereikend is?

155

Waarom heeft de commissie geen poging gedaan invulling te geven aan het criterium «niet direct klantgerelateerde commerciële activiteiten met een hoog risicoprofiel»?

156

«De Tcofs beval een cultuur- en gedragsverandering aan in de financiële sector.» Hoe zijn de vorderingen volgens de commissie?

157

«De risicomanager zou een veto moeten hebben in commerciële beslissingen.» Is er een rol voor de wetgever om dit te bewerkstelligen?

158

Bent u van mening dat banken niet geleid zouden moeten worden met als doel het maximaliseren van aandeelhouderswaarde?

159

Kan het Amerikaanse voorbeeld van een interventieladder door de commissie worden uitgelegd? Hoe ziet de commissie implementatie van de Amerikaanse interventieladder in Nederland? Aan welke van tevoren vastgestelde drempelwaarden om de financiële gezondheid van een bank te meten denkt de commissie?